

# UZASADNIENIE

Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego decyzją z 29 stycznia 2018 r. stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w zakresie ubezpieczeń: emerytalno-rentowego, wypadkowego, chorobowego i macierzyńskiego dla D. S. (1) od 1 czerwca 2014 r. oraz ustanie obowiązku opłacania składek od tego dnia. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że ubezpieczenie D. S. ustało w związku z przekroczeniem w roku 2014 połowy kwoty brutto minimalnego wynagrodzenia, co wynika z podjęcia zatrudnienia poza rolnictwem od 1 czerwca 2014 r. na podstawie umowy zlecenia. W związku z tym organ uznał, że ubezpieczony nie spełnia warunków do dalszego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą.

D. S. (1) odwołał się od powyższej decyzji, domagając się jej zmiany poprzez stwierdzenie, że podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników od 1 czerwca 2014 r. Podniósł, że kwota podatku dochodowego w związku z prowadzeniem pozarolniczej działalności gospodarczej za rok 2014 nie przekroczyła kryterium podatkowego określonego ustawą. Zarzucił również, że organ zastosował wobec niego przepis art. 5b ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, mimo że wszedł on w życie dopiero 1 stycznia 2015 r. Wreszcie powołał się na treść art. 5 k.c., podając, że w sprawie zaistniały wyjątkowe okoliczności przemawiające za przyjęciem zasady słuszności.

Na rozprawie w dniu 11 lipca 2018 r. ubezpieczony oświadczył ponadto, że nie neguje, iż w okresie od 1 czerwca do 4 sierpnia 2016 r. nie powinien podlegać rolniczym ubezpieczeniom społecznym.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie w całości.

## ***Sąd ustalił następujący stan faktyczny:***

D. S. (1) od 21 sierpnia 1996 r. podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników jako współwłaściciel gospodarstwa rolnego położonego w gminie B..

Niesporne, a nadto dowód: decyzje Prezesa KRUS z 26.08.1996 r. – k. 2; z 20.10.2004 r. – k. 41; z 9.09.2005 r. – k. 62; z 12.09.2006 r. – k. 121 akt KRUS.

Od 10 stycznia 2012 r. rozpoczął prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej pod firmą (...), w ramach której wykonywał roboty budowlane. Informacja o rozpoczęciu prowadzenia tej działalności wpłynęła do rolniczego organu rentowego w dniu 16 stycznia 2012 r.

Niesporne, a nadto dowód: wniosek o wpis do (...) k. 153-155 akt KRUS.

Następnie, od 28 grudnia 2012 r. ubezpieczony zawiesił prowadzenie działalności gospodarczej, po czym – z dniem 7 stycznia 2014 r. wznowił jej prowadzenie. W złożonym w (...) w dniu 3 stycznia 2014 r. wniosku o wznowienie działalności gospodarczej oświadczył, iż w poprzednim roku podatkowym nie przekroczył kwoty należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej.

Niesporne, a nadto dowody: wnioski o wpis do (...) k. 162-165, 171-174 akt KRUS.

W dniu 24 czerwca 2016 r. Prezes KRUS wydał decyzję, którą stwierdził ustanie ubezpieczenia społecznego rolników w odniesieniu do D. S. (1), poczynając od 1 czerwca 2016 roku, a to w związku z niedostarczeniem w terminie do 31 maja 2016 roku zaświadczenia naczelnika właściwego urzędu skarbowego o wysokości należnego podatku dochodowego od przychodów z pozarolniczej działalności gospodarczej za rok 2015.

D. S. (1) nie odwołał się od powyższej decyzji do sądu.

Niesporne, a nadto dowód: decyzja z 24.06.2016 r. – k. 185 akt KRUS.

5 sierpnia 2016 r. D. S. (1) złożył wniosek o zawieszenie wykonywania prowadzonej przez siebie pozarolniczej działalności gospodarczej.

Niesporne, a nadto dowód: wniosek o wpis do (...) k. 187-189 akt KRUS.

W dniu 16 stycznia 2018 r. złożył ponadto w rolniczym organie rentowym pisemne zgłoszenie do ubezpieczenia społecznego rolników.

Niesporne, a nadto dowód: zgłoszenie – k. 197 akt KRUS.

W związku z powyższym, decyzją z 6 lutego 2018 r. Prezes KRUS stwierdził, że od 5 sierpnia 2016 roku D. S. (1) podlega z mocy ustawy rolniczym ubezpieczeniom społecznym. Decyzja ta jest prawomocna.

Niesporne, a nadto dowód: decyzja z 6.02.2018 r. – k. 227 akt KRUS.

W roku 2014 w ramach prowadzonej pozarolniczej działalności gospodarczej D. S. (1) świadczył usługi na rzecz spółki (...). Dodatkowo jednak, w okresie od 1 do 26 czerwca 2014 roku, łączyła go z tą spółką odrębna umowa cywilnoprawna (o charakterze prawnym zbliżonym do umowy zlecenia). Przychód D. S. (1) z tytułu wykonywania tej umowy wyniósł 3615 złotych. W okresie od 1 do 26 czerwca 2014 roku D. S. został ponadto – w związku z wykonywaniem ww. umowy - zgłoszony przez spółkę (...) do ubezpieczeń społecznych w ZUS.

Niesporne, a nadto dowody:

- zaświadczenie ZUS z 12.01.2018 r. – k. 201 akt KRUS;

- zaświadczenie ZUS z 9.01.2018 r. – k. 200 akt KRUS;

- kopia deklaracji PIT-11 za rok 2014 – k. 214 akt KRUS.

Powyższa umowa cywilnoprawna była jedyną, jaką w roku 2014 zawarł z kimkolwiek D. S. (1).

Niesporne.

O powyższych okolicznościach rolniczy organ rentowy dowiedział się dopiero w dniu 16 stycznia 2018 r., kiedy to – wraz ze zgłoszeniem do rolniczych (...) złożył w KRUS także dokumenty dotyczące wykonywanej przez siebie w roku 2014 umowy i uzyskanego w związku z tym przychodu.

W związku z powyższym, w dniu 24 stycznia 2018 r. rolniczy organ rentowy wydał z urzędu postanowienie o wznowieniu postępowania zakończonych decyzją ostateczną Prezesa KRUS z 24 czerwca 2016 r. o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników dla D. S. (1), z uwagi na ustalenie błędnej daty wyłączenia D. S. z tego ubezpieczenia.

Następnie, w dniu 29 stycznia 2018 r. Prezes KRUS wydał decyzję, którą uchylił w całości wyżej wskazaną decyzję z 24 czerwca 2016 roku, podając w uzasadnieniu, że powinno dojść do wcześniejszego aniżeli ustalono w tej decyzji wyłączenia D. S. z ubezpieczenia społecznego rolników.

Niesporne, a nadto dowody:

- postanowienie Prezesa KRUS z 24.01.2018 r. – k. 220 akt KRUS;

- decyzja Prezesa KRUS z 29.01.2018 r. – k. 221 akt KRUS.

**Sąd zważył, co następuje:**

Odwołanie okazało się uzasadnione, aczkolwiek z całkiem innych powodów niż te, na które powoływał się ubezpieczony.

Spór w niniejszej sprawie miał charakter prawny. Stan faktyczny był bowiem w całości niesporny i został przez sąd ustalony wyłącznie w oparciu o niebudzące niczyjej wątpliwości dokumenty znajdujące się w aktach KRUS. Obie strony procesu były zgodne co do tego, że przed wydaniem zaskarżonej decyzji (jak również przed wydaniem w tym samym dniu niezaskarżonej decyzji o wznowieniu postępowania zakończonego w roku 2016 decyzją z 24 czerwca) D. S. (1) podlegał nieprzerwanie rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu od 1996 roku, a co za tym idzie – skoro prowadzenie pozarolniczej działalności gospodarczej podjął w roku 2012 – spełniał warunki do objęcia go na zasadzie wyjątku dalszym ubezpieczeniem społecznym rolników, mimo prowadzenia także innej działalności zarobkowej niż rolnicza. D. S. (1) zgadzał się także z tym, że w okresie od 1 czerwca 2016 roku do 4 sierpnia 2016 roku nie powinien być podlegać rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu (zgodnie z wcześniejszą, uchyloną decyzją Prezesa KRUS z 24 czerwca 2016 r.), a to z uwagi na niedochowanie wymogu dostarczenia zaświadczenia o wysokości podatku z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej.

Przedmiotem oceny sądu w tym procesie był więc wyłącznie okres od 1 czerwca 2014 roku do 31 maja 2016 roku. Organ rentowy twierdził bowiem, iż w tym czasie D. S. (1) nie powinien być podlegać rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu z powodu osiągnięcia w czerwcu 2014 roku przychodu z tytułu wykonywania umowy cywilnoprawnej o charakterze zbliżonym do umowy o dzieło, w wysokości wyższej niż przewidziany przez ustawodawcę limit. D. S. (1) z kolei, nie negując ani faktu osiągnięcia przez siebie ww. przychodu, ani jego wysokości, uważał, że nie jest to okoliczność tego rodzaju, która powinna pozbawiać go prawa podlegania rolniczemu ubezpieczeniu społecznemu w spornym czasie.

Do 1 stycznia 2015 r. rozpoczęcie przez osobę podlegającą ubezpieczeniu społecznemu rolników wykonywania pracy na podstawie umowy zlecenia, umowy agencyjnej bądź innej umowy, do której stosuje się przepisy o zleceniu, prowadziło do objęcia jej powszechnym systemem ubezpieczenia społecznego. Wynikało to z przepisów art. 7 ust. 1 oraz art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 r. o ubezpieczeniu społecznym rolników, które stanowią, że ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu, macierzyńskiemu, emerytalnemu oraz rentowemu podlega rolnik, jeżeli nie podlega on innemu ubezpieczeniu społecznemu. W tym przypadku chodzi o podleganie ustawie z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, wynikające w tym przypadku z art. 6 ust. 1 pkt 4 tego aktu prawnego. Ponieważ wykonywanie pracy na podstawie tych umów stanowi tytuł do podlegania obowiązkowym, powszechnym (tzw. zus-owskim) ubezpieczeniom społecznym, rolnik na czas ich trwania był wyłączany ze społecznego ubezpieczenia rolniczego. Ubezpieczenie rolnicze jest bowiem, co wynika z normy art. 5 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych (dalej jako: s.u.s.), ubezpieczeniem „słabszym”, co oznacza, że aktualizuje się tylko w sytuacji, w której rolnik nie podlega obowiązkowi ubezpieczeń społecznych na podstawie s.u.s.

Powyższe zmieniło się z dniem 1 stycznia 2015 r., kiedy to na podstawie ustawy z 23 października 2014 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2014 r., poz. 1831, dalej jako: ustawa zmieniająca) wprowadzono do ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników przepis art. 5b, zgodnie z którym rolnik lub domownik, który podlegając ubezpieczeniu w pełnym zakresie z mocy ustawy, został objęty innym ubezpieczeniem społecznym m.in. z tytułu wykonywania umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 s.u.s., podlega nadal temu ubezpieczeniu w okresie wykonywania tej umowy, pomimo objęcia go z tego tytułu innym ubezpieczeniem społecznym, jeżeli przychód osiągany z tego tytułu **w rozliczeniu miesięcznym** nie przekracza kwoty równej połowie minimalnego wynagrodzenia za pracę, ustalonego na podstawie odrębnych przepisów.

Przepis ten uległ następnie zmianie z dniem 31 grudnia 2016 r., kiedy to na podstawie ustawy z 21 października 2016 r. o zmianie ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników (Dz.U. z 2016 r., poz. 2043) podwyższono dopuszczalny limit wynagrodzenia dla umów wskazanych w art. 6 ust. 1 pkt 4 s.u.s. do wysokości minimalnego wynagrodzenia za pracę. Powyższa ustawa nowelizująca nie zawiera jakichkolwiek regulacji przejściowych, co oznacza w ocenie sądu, że musi mieć zastosowanie do wszystkich spraw, w których decyzje dotyczące podlegania ubezpieczeniom społecznym zostały wydane już po jej wejściu w życie.

Omawiany przepis art. 5b ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych rolników stworzył możliwość równoległego podlegania zarówno społecznemu ubezpieczeniu rolniczemu, jak i systemowi ubezpieczeń społecznych, co – co do zasady – wcześniej nie było możliwe.

Mimo że regulacja ta weszła w życie dopiero od 1 stycznia 2015 roku, a więc już po okresie, w którym D. S. (1) wykonywał istotną dla niniejszej sprawy umowę cywilnoprawną o charakterze zbliżonym do zlecenia (dla przypomnienia: działo się to w czerwcu 2014 roku), na mocy art. 4 przywołanej wyżej ustawy zmieniającej z 23 października 2014 r. Prezes KRUS uzyskał uprawnienie dotyczące także wydawania decyzji dotyczących okresów wcześniejszych. W szczególności w art. 4 ust. 1 tejże ustawy wskazano, że „rolnicy i domownicy, którym przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy wydano decyzję o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników w związku z objęciem ich ubezpieczeniami na podstawie przepisów o systemie ubezpieczeń społecznych, mogą złożyć w Kasie Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego wnioski o objęcie ich tym ubezpieczeniem w okresie, którego dotyczy decyzja, o ile spełniali w okresie objętym wnioskiem warunki określone w art. 5b ustawy zmienianej w art. 2” oraz w ustępie trzecim, że „Prezes Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego nie wydaje decyzji o ustaniu ubezpieczenia społecznego rolników za okresy podlegania ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym przypadające przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy osobom, które spełniały warunki określone w art. 5b ustawy zmienianej w art. 2.”

Do D. S. (1) znajdował w ocenie sądu zastosowanie przepis art. 4 ust. 3 przywołanej ustawy zmieniającej.

Gdyby nie doszło do nowelizacji ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników polegającej na dodaniu art. 5b, zgodnie z którym możliwe jest dalsze podleganie ubezpieczeniu rolniczemu mimo zatrudnienia w oparciu o umowę cywilnoprawną o charakterze zbliżonym do zlecenia, o ile dochód z tego tytułu nie przekroczył **w rozliczeniu miesięcznym** kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę, niewątpliwie w związku z wykonywaniem w czerwcu 2014 roku odpłatnej umowy cywilnoprawnej podlegającej zgłoszeniu do ZUS, D. S. (1) powinien był utracić prawo do dalszego podlegania ubezpieczeniu społecznemu rolników. Taki bowiem był stan prawny obowiązujący w dacie, w której D. S. tę umowę faktycznie wykonywał, czego powinien był mieć świadomość, godząc się na jej zawarcie.

Jednak na skutek omawianej nowelizacji i wprowadzonego przez ustawodawcę przepisu przejściowego (przywołany wyżej art. 4 ust. 3), D. S. (1) zyskał możliwość skorzystania ze swego rodzaju abolicji, polegającej w jego przypadku na odstąpieniu przez Prezesa KRUS od wydania decyzji wyłączającej go z rolniczego ubezpieczenia społecznego, jednak wyłącznie w sytuacji, w której wykazałby, że spełnił przewidziane w nowym art. 5b ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników kryterium dochodowe, tj. – w stanie prawnym obowiązującym w dacie wydania zaskarżonej decyzji – że jego przychód z tytułu umowy cywilnoprawnej **w rozliczeniu miesięcznym** nie przekroczył kwoty minimalnego wynagrodzenia za pracę.

Organ rentowy zbadał tę okoliczność, zastosował jednak nieprawidłowe, bo bardzo uproszczone rozumowanie, prowadzące do wypaczenia istoty omawianej regulacji. Dokonał bowiem prostego przyłożenia zarobionej przez D. S. z tytułu umowy cywilnoprawnej kwoty 3615 zł brutto do kwoty obowiązującego w czerwcu 2014 roku (w dacie wykonywania umowy) minimalnego wynagrodzenia, tj. 1680 zł (Dz.U. z 2013 r., poz. 1074), po czym uznał, że ustalona przez ustawodawcę granica została ewidentnie przekroczona, wobec czego zaistniały podstawy do wyłączenia D. S. z rolniczego ubezpieczenia społecznego. Tymczasem prawidłowo zastosowane zasady wykładni przepisów prawa prowadzą do całkiem innych wniosków.

W szczególności, organ rentowy całkowicie pominął fakt, iż w omawianym przepisie art. 5b ustawodawca posłużył się (wielokrotnie już w tym uzasadnieniu wyłuszczanym) zwrotem „przychód osiągniany z tego tytułu **w rozliczeniu miesięcznym**”, a nie zwrotem „przychód osiągnięty z tego tytułu **w danym miesiącu**”. Jak trafnie zauważył K. Ś. w artykule „Ubezpieczenie społeczne rolników a wykonywanie pracy na podstawie umowy zlecenia” (Praca i Zabezpieczenie (...), s. 14-18), „z punktu widzenia wykładni systemowej zwrotu „w rozliczeniu miesięcznym” w pierwszej kolejności trzeba wskazać na regulacje ustawy z 30 kwietnia 2004 r. o świadczeniach przedemerytalnych (Dz.U. z 2017 r., poz. 2148 ze zm.), w której ustawodawca - wprawdzie dla celów tej ustawy - wyraźnie uregulował, w jaki sposób dokonuje się „rozliczenia miesięcznego” na potrzeby ustalenia prawa do świadczenia przedemerytalnego.

W art. 6b przedmiotowego aktu prawnego stwierdził jednoznacznie, że „w celu dokonania rozliczenia miesięcznego organ rentowy ustala kwoty przychodu osiągnięte przez osobę uprawnioną do świadczenia przedemerytalnego w okresie kolejnych miesięcy roku rozliczeniowego i porównuje je z kwotami przychodu: dopuszczalną i graniczną”, przy czym rozliczenie przychodu następuje po zakończeniu roku rozliczeniowego, ustalonego od dnia 1 marca każdego roku do ostatniego dnia lutego następnego roku, w formie rozliczenia rocznego lub miesięcznego, w zależności od tego, która forma rozliczenia jest dla świadczeniobiorcy korzystniejsza (art. 6 ust. 1 ustawy o świadczeniach przedemerytalnych). Tym samym zwrot „w rozliczeniu miesięcznym” rozumiany jest jednoznacznie i nakazuje rozliczenie przychodu osiąganego w okresie rocznym.

Podobny mechanizm został również zawarty w art. 103 do 106 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, w którym wprowadzono nie użyto podobnego wyrażenia, jak w przypadku art. 5b u.s.u.r. czy art. 6b ustawy o świadczeniach przedemerytalnych, ale przychód rozlicza się w ujęciu rocznym, niezależnie od tego, jaka jego wysokość została osiągnięta w danym miesiącu. W zależności zatem od jego wysokości dochodzi do zmniejszenia albo zawieszenia wysokości pobieranego świadczenia. Roczne rozpatrywanie wysokości przychodu odpowiada zresztą jego ujmowaniu w przepisach prawa podatkowego.”

Dalej K. Ś. wskazuje, „że powyższe rozumienie wyrażenia przychodu osiągniętego „w rozliczeniu miesięcznym” na gruncie regulacji u.s.u.r. jest konieczne również ze względu na dążenie do równego traktowania rolników i domowników w zakresie wyłączania ich z ubezpieczenia rolniczego. W pierwszej kolejności warto bowiem zauważyć, że w aktualnie obowiązującym stanie prawnym rolnik lub domownik może - pozostając w ubezpieczeniu rolniczym – prowadzić zarówno działalność gospodarczą (art. 5a), jak i wykonywać pracę na podstawie zlecenia, umowy agencyjnej bądź innej umowy o świadczenie usług, do której stosuje się przepisy o zleceniu, czy też pełnić o-płatnie funkcję jako członek rady nadzorczej (art. 5b). W obu przypadkach wskazane zostały dopuszczalne limity przychodu. O ile w przypadku prowadzonej działalności gospodarczej jego wysokość została ustalona jako pochodna zapłaconej kwoty podatku (...), o tyle w odniesieniu do umów, o których mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 u.s.u.s., czy pełnienia funkcji członka rady nadzorczej ustalono miesięczną dopuszczalną wysokość minimalnego wynagrodzenia za pracę.”

Pokazując praktyczne zastosowanie omawianej regulacji i proponowanego sposobu wykładni przepisu, autor zwraca uwagę, że „rolnik lub domownik prowadzący działalność mógł osiągnąć bardzo różny przychód w zależności od tego, jaki prowadził rodzaj działalności. Przykładowo, stawka ryczałtu podatkowego w 2017 r. dla różnych rodzajów działalności wynosiła 2%, 3%, 5,5%, 8,5%, 17% lub 20%, co przy braku kosztów oznaczało, że mógł on osiągnąć przy minimalnej stawce 2% przychód w wysokości 165.000 zł, a przy stawce 20% - 16.500 zł. Z kolei wykonując pracę na podstawie umowy, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 u.s.u.s., jest to [w roku 2017] kwota 2100 zł. Przyjmując, że „w rozliczeniu miesięcznym” oznacza „za dany miesiąc”, należałoby stwierdzić, że przekroczenie ww. progu każdorazowo prowadzi do wyłączenia ze społecznego ubezpieczenia rolniczego. Przyjęcie natomiast, że chodzi o przychód osiągany „w rozliczeniu miesięcznym” w okresie roku, a przynajmniej w okresie kwartalnym, jaki jest miarodajny dla rozliczeń składkowych rolników (art. 40 ust. 1 u.s.u.r.), sprawiałoby, że wprowadzony w u.s.u.r. mechanizm umożliwiający osiągnięcie dodatkowego przychodu usuwałby wskazywane nierówności. Dopuszczalne byłoby bowiem osiągnięcie rocznego przychodu w kwocie 25.200 zł bądź kwartalnego w wysokości 6.300 zł. Za tą koncepcją rozumienia wyrażenia „w rozliczeniu miesięcznym” przemawia również konieczność zachowania zasady równości w obrębie tylko tych rolników lub domowników, którzy wykonują pracę wyłącznie na umowie, o której mowa w art. 6 ust. 1 pkt 4 u.s.u.s. Przykładowo osoba, która w 2018 r. jednorazowo przekroczy kwotę 2100 zł będzie wyłączona z ubezpieczenia rolniczego, natomiast osoba, która każdego miesiąca tego roku zarabiała 2100 zł, będzie pozostawała bez żadnych przerw w tym systemie, mimo że w roku osiągnie przychód 25.200 zł. Owo nierówne traktowanie ma fundamentalne znaczenie dla potwierdzenia nieprzerwanego ubezpieczenia rolniczego, zwłaszcza dla celów skorzystania z rolnika lub domownika z art. 5a u.s.u.r., który wymaga okresu trzech lat pozostawania w społecznym ubezpieczeniu rolniczym. Wyłączenie zatem z tego systemu choćby na jeden miesiąc będzie powodowało liczenie okresu trzech lat od nowa. W tym kontekście rolnik lub domownik, który nie ma możliwości rozliczenia przychodu z umowy zlecenia na kolejne miesiące, będzie tracił możliwość pozostania w systemie rolniczym przy równoległym prowadzeniu działalności gospodarczej i spełnianiu kryterium podatkowego z art. 5a ust. 1 pkt 5 u.s.u.r. Tak więc rolnik

lub domownik, który spełnia przesłanki z art. 5a u.s.u.r., ale jednocześnie osiągnie tylko w jednym miesiącu 2018 r. przychód przekraczający 2100 zł, zostanie pozbawiony możliwości prowadzenia działalności gospodarczej na zasadach wynikających z ubezpieczenia rolniczego. Jeśli będzie chciał ją kontynuować, zostanie wyłączony z ubezpieczenia rolniczego i jednocześnie zobowiązany do zapłaty składki na zasadach wynikających z u.s.u.s.”

Mając powyższe na uwadze, cytowany autor postuluje, by dokonywać interpretacji wyrażenia „w rozliczeniu miesięcznym” nie tylko przy zastosowaniu wykładni systemowej, ale i by czynić to z poszanowaniem „zasady równego traktowania tylko w obrębie rolników lub domowników podejmujących dodatkową działalność zarobkową na podstawie art. 5a oraz art. 5b u.s.u.r.” Wskazuje, że w takim przypadku konieczne byłoby „uwzględnianie przychodu nie „za dany miesiąc”, ale w rozliczeniu na dany miesiąc, a więc „w rozliczeniu miesięcznym”, tyle że z przychodu osiąganego w danym roku.” Ponadto zauważa, że „zmniejszenie zasygnalizowanych wyżej nierówności byłoby również możliwe, gdyby przyjąć, że rozliczeniu miesięcznemu podlega przychód osiągniany w okresie jednego kwartału, tyle że w tym przypadku podstawy prawnej takiego rozwiązania należałoby poszukiwać w interpretacji art. 5b u.s.u.r. opartym na wykładni analogii legis art. 40 ust. 1 u.s.u.r.”. To drugie rozwiązanie uważa jednak za mniej uzasadnione, „wobec faktu, że w omówionych wyżej ustawach normujących świadczenia socjalne, a dotyczących rozliczenia osiąganego przychodu dla celów rozliczeniowych regułą jest uwzględnianie przychodu z okresu jednego roku.”

Sąd orzekający w niniejszej sprawie uważa przytoczone wyżej poglądy K. Ś. za w pełni trafne, dlatego też przywołał je wyżej niemal w całości i dosłownie. Nie należy bowiem zapominać, że w art. 2a ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, mającym zastosowanie także w przypadku rolników, z mocy odesłania zawartego w art. 52 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników, ustawodawca wyraźnie wskazał, iż wszyscy ubezpieczeni muszą być równo traktowani m.in. w zakresie warunków objęcia systemem ubezpieczeń społecznych oraz obowiązku opłacania i obliczania wysokości składek na ubezpieczenie społeczne (art. 2a ust. 1 i ust. 2 pkt 1 i 2 u.s.). Wprawdzie wyrażona w tym przepisie zasada równego traktowania związana jest z zakazem dyskryminowania z uwagi na wyczerpująco wskazane w tym przepisie cechy czy właściwości osobiste takie jak płeć, rasa, pochodzenie etniczne, narodowość, stan cywilny oraz stan rodzinny, to jednak stanowi ona wyłącznie wzmocnienie obowiązującej powszechnie, a więc także w stosunku do ubezpieczonych, normy art. 32 ust. 1 Konstytucji RP, zgodnie z którą wszyscy są wobec prawa równi i mają prawo do równego traktowania przez władze publiczne.

W pochodzącym sprzed roku 2016 bogatym orzecznictwie Trybunału Konstytucyjnego wielokrotnie wskazywano, że z zasady równości wobec prawa wynika, iż wszystkie podmioty prawa (adresaci norm prawnych), charakteryzujące się daną cechą istotną (relewantną) w równym stopniu, mają być traktowane równo, a więc według jednakowej miary, bez zróżnicowań zarówno dyskryminujących, jak i faworyzujących. Powyższe w ocenie sądu dodatkowo wzmacnia przedstawiony wyżej sposób wykładni nowego przepisu art. 5b ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników. Tylko takie jego rozumienie nie prowadzi bowiem do nieuzasadnionego różnicowania na gruncie ubezpieczeń społecznych sytuacji osób, które podlegając ubezpieczeniom społecznym rolników podjęły dodatkową działalność zarobkową w niewielkim rozmiarze.

Dodatkowo celowym wydaje się zwrócenie uwagi także na inny aspekt, tj. związany z użytym w art. 5b ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników pojęciem „przychodu”. Ustawa ta nie zawiera jego definicji, wobec czego – ponieważ w zakresie w niej nieuregulowanym odsyła do stosowania przepisów ustawy o ubezpieczeniu społecznym (wspominany już art. 52 ust. 1 ustawy o ubezpieczeniu społecznym rolników) – koniecznym staje się sięgnięcie do definicji tego pojęcia zamieszczonej w tej właśnie ustawie. Ogólna definicja przychodu zawarta jest w art. 4 pkt 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, który określa go jako przychód w rozumieniu przepisów o podatku dochodowym od osób fizycznych z tytułu: zatrudnienia w ramach stosunku pracy, pracy nakładczej, służby, wykonywania mandatu posła lub senatora, wykonywania pracy w czasie odbywania kary pozbawienia wolności lub tymczasowego aresztowania, pobierania zasiłku dla bezrobotnych, świadczenia integracyjnego i stypendium wypłacanych bezrobotnym oraz stypendium sportowego, a także z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności oraz umowy agencyjnej lub umowy zlecenia, jak również z tytułu współpracy przy tej działalności lub współpracy przy wykonywaniu umowy. Zgodnie zaś z art. 11 ust. 1 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych, przychodami są otrzymane lub postawione do dyspozycji podatnika **w roku kalendarzowym**

pieniądze i wartości pieniężne oraz wartość otrzymanych świadczeń w naturze i innych nieodpłatnych świadczeń. Powyższe dodatkowo wzmacnia więc przedstawiony wyżej sposób wykładni omawianego przepisu, nakazujący branie pod uwagę całego dochodu osiągniętego przez rolnika w ciągu danego roku kalendarzowego, a następnie dokonanie jego miesięcznego rozliczenia, a nie dokonywanie wybiórczej oceny przychodu uzyskanego w skali jednego miesiąca. W tym miejscu celowym wydaje się też zwrócenie uwagi na przyczyny, dla których ustawodawca zdecydował się wprowadzić do ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych rolników omawiany przepis art. 5b. Zgodnie z uzasadnieniem projektu ustawy nowelizującej z 23 października 2014 r. (Sejm VII kadencji, druk (...)) regulacja ta miała rozwiązać ogólnie „znany problem rolników, którzy tracili prawo ubezpieczenia w KRUS w związku z wykonywaniem niskowynagradzanych umów zlecenia w charakterze konserwatorów i kierowców wozów bojowych OSP lub sołtysów dokonujących poboru podatku rolnego. Od niskopłatnych umów zlecenia odprowadzane są - odpowiednie do wysokości ustalonego wynagrodzenia - składki ubezpieczeniowe do ZUS. Z uwagi na powyższe oraz na fakt, że umowy te są zawierane czasowo, ubezpieczony rolnik, podlegający z powyższych umów ubezpieczeniom w systemie powszechnym, może nie zgromadzić na indywidualnym koncie emerytalnym w ZUS „kapitału składkowego” gwarantującego w przyszłości minimalne świadczenie emerytalne”.

Jak z powyższego wynika, ustawodawca położył akcent na nieznaczną wysokość wynagrodzenia uzyskiwanego przez rolnika, zwracając uwagę na jego znikomą rolę jako środka jego obecnego i przyszłego (po nabyciu prawa do emerytury) utrzymania. Prezentowany wyżej sposób wykładni omawianej normy jest więc w pełni zgodny nie tylko z całością regulacji systemowej (wykładnia systemowa), ale i z wolą ustawodawcy (wykładnia autentyczna i celowościowa). Nie sposób także uznać, aby był on sprzeczny z wykładnią językową – jak już wcześniej zauważono, bierze się bowiem w tym przypadku w pełni pod uwagę fakt użycia przez ustawodawcę określonego zwrotu („w rozliczeniu miesięcznym”, a nie „miesięcznie” czy „w danym miesiącu”).

Dla wyczerpania krytyki rozumowania zastosowanego przez organ rentowy można więc już tylko zauważyć, że nietrudno wyobrazić sobie sytuację, w której z jakichś względów, niezależnych od rolnika, wypłata należności za okres kilku miesięcy, nieprzekraczających w skali miesiąca minimalnego wynagrodzenia za pracę, zostałaby skumulowana (np. w czerwcu wypłacono by całość należności za każdy miesiąc od początku roku). Posłużenie się w takiej sytuacji przez organ rentowy metodą kasową i odwołanie się wyłącznie do wysokości wypłaty dokonanej w jednym miesiącu doprowadziłoby do niewątpliwego pokrzywdzenia rolnika, z jednoczesnym całkowitym pozbawieniem go możliwości zapobieżenia takiej sytuacji (to wszak nie rolnik, tylko jego kontrahent zazwyczaj decyduje o tym kiedy dokona wypłaty).

Co za tym idzie, skoro jedynym dodatkowym przychodem D. S. (1) w roku 2014 z tytułu wykonywania umowy cywilnoprawnej był przychód w kwocie 3615 zł brutto, to w rozliczeniu miesięcznym wyniósł on ledwie 301,25 zł. Niewątpliwie więc D. S. nie przekroczył przewidzianej przez ustawodawcę kwoty granicznej, wobec czego nie było podstaw, by wyłączać go z rolniczego ubezpieczenia społecznego. Mając jednak na względzie, że D. S. (1) nie kwestionował tego, że nie powinien być podlegać ubezpieczeniom społecznym w okresie od 1 czerwca do 4 sierpnia 2016 roku, a także fakt, iż od 5 sierpnia 2016 roku został on objęty przez rolniczy organ ubezpieczeniem społecznym, sąd na podstawie art. 477<sup>14</sup> § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, orzekając o tym, iż ubezpieczony podlegał ubezpieczeniu społecznemu rolników w okresie od 1 czerwca 2014 roku do 31 maja 2016 roku (pkt I sentencji).

W punkcie II sentencji orzeczono o kosztach procesu, na które złożyło się wyłącznie wynagrodzenie reprezentującej ubezpieczonego pełnomocnik, będącej adwokatką. Jego wysokość ustalono na podstawie przepisów art. 98 § 1 i 3 k.p.c. z zw. z art. 109 § 2 k.p.c. w zw. z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz.U. z 2015 r., poz. 1800 z późn. zm.), w brzmieniu obowiązującym w dacie wniesienia odwołania.